

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LISTINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE ZVEZE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Headquarters: 2200 North Dearborn Street (near Chicago) in Kansas City, Mo. Subscription rates: For the United States (except Chicago) \$1.00 per year, for Canada \$1.50 per year, for Europe \$2.00 per year, for Mexico \$1.50 per year, for the Philippines \$1.50 per year.

Subscription rates: For the United States (except Chicago) \$1.00 per year, for Canada \$1.50 per year, for Europe \$2.00 per year, for Mexico \$1.50 per year, for the Philippines \$1.50 per year.

Advertising rates on agreement—Manuscripts will not be returned.

Headquarters: 2200 North Dearborn Street (near Chicago) in Kansas City, Mo. Subscription rates: For the United States (except Chicago) \$1.00 per year, for Canada \$1.50 per year, for Europe \$2.00 per year, for Mexico \$1.50 per year, for the Philippines \$1.50 per year.

138

Preobrat v Angliji

MacDonaldova laboritska vlada je padla v ponedeljek radi finančne krize. Ni padla zaradi nezaupnice torijsko-liberalne večine v zbornici, kajti parlament je zdaj na počitnicah; padla je vsled nesoglasja v lastni delavski stranki. V budžetu za prihodnje fiskalno leto je čez 600 milijonov dolarjev deficiita in MacDonald je sklenil, da pokrije deloma ta deficit z znižanjem državne podpore brezposelnim delavcem. To je bil njegov usoden korak. Delavske unije so se odločno uprle temu in dale so vladi ultimatum: Roke proč od podpore ali pa gremo mi proč!

Delavska vlada je odstopila, ni pa odstopil MacDonald. In to je popolnoma novo poglavje.

MacDonald se je dal pregovoriti od kralja, da ostane premijer in organizira novo vlado. Kakšno vlado? Delavsko? Ne. Deset ministrov delavske vlade se je odreklo vsakemu nadaljnjemu sodelovanju v kabinetu. Nova vlada ima biti koalicija treh strank: laboritov, konservativcev in liberalcev. Ta kompromisna vlada naj bi rešila finančno krizo, nakar prepusti odločitev volilcem. Strije laboritov so baje pripravljene stopiti v to koalicijo.

To pa ne ugaja večini delavskih poslancev in voditeljev delavske stranke in brez vsakega obotavljanja jim je treba pritrditi, da imajo prav. Delavska stranka v MacDonaldov na čelu lahko dela taktične napake — in naredila jih je precej v zadnjih dveh letih — ampak to ni več vprašanje taktike, temveč vprašanje načel. Dokler je stranka sama v vladi, je tudi sama odgovorna za svoje delo, ne more pa biti odgovorna za delo svojih političnih in razrednih nasprotnikov, ki bodo streljali kozle v koalicijski vladi. Zato je razumljivo in čisto prav, da je delavska stranka v Angliji odrekla podporo novi vladi in zagrozila MacDonaldu z izključitvijo, če se ne umakne iz vlade.

Vsaka stvar ima svoje meje. Tako jih mora imeti tudi luknjasta politika trojice ali petorice delavskih voditeljev na Angleškem. Ako se voditelji ne zavedajo tega, se morajo toliko bolj zavedati delavci in onemogočiti takim voditeljem nadaljnje javno življenje na svoj račun.

Inženir Hoover je pred nekaj dnevi imenoval 59 mož v svoj "posvetovalni odbor", ki mu bo pomagati organizirati veliko "delo usmiljenja", dobrotvorno akcijo privatne pomoči za brezposelne delavce. Med temi možmi je Hoover imenoval enega — mrlica. Ta je pokojni A. O. Smith iz Milwaukeeja, ki je umrl tri tedne pred imenovanjem.

To docela harmonizira z izdatnostjo Hooverjeve akcije. Prav tako dobro bi bilo, če bi slavni inženir imenoval same mrlice v omenjeni odbor. Delavci bi ne bili nič na slabšem. Saj je inženir sam že davno mrtev. . .

Humorist Will Rogers piše: "Nesreča z nami (Američani) je, da imamo vsega preveč, samo pameti nič. Nobena dežela na svetu nima tako dosti in tako malo. Deset mož v Ameriki lahko kupi ves svet in deset milijonov mož ne more kupiti niti ene tople hrenovke (hot dog). Najmanj smešno pa bo, če nas bedasti Rusi pótgnejo iz blata."

Hearstovi listi poročajo, da je neki Lawrence Rutrio v Greenwichu, Conn., našel v svojem avtomobilu ob cesti novorojenčka. Na obleki otroka je bil pripet listek z napisom: "To dete je od katoliške matere. Prosim, krstite ga in dajte mu dom. Jaz mu ne morem dati ničesar. Hvala."

V teh vrticah je precej snovi za moraliziranje. Če bi bila namesto "katoliške" beseda "brezverske", bi bilo snovi za dve koloni v klerikalnih zvočnikih. Tako pa ne bo nič. O yes! Stavek "jaz mu ne morem dati ničesar" se lahko smatra za "živalski materializem"!

Amerika ima preveč blaga. Kitajska preveč ljudi. Nadprodukcija tu in tam! Da bi obe deželi medsebojno balancirali preveček, je nemogoče misliti. Mi smo svet (visoko civiliziran in krščanski) zase, Kitajci pa zaso. Danes pa imajo na Kitajskem strašno povodenj ob reki Jangtze. Sedem milijonov ljudi je brez strehe in tisoč jih umre dnevno. To je velika nesreča za Kitajce, toda Američani, ki vedo bolje, bodo zaključili, da je to "act of God" in pri tem ostanejo.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

(Dopisovalci in poročevalci domačih vesti, ki jih Prosveta prinaša dnevno v koloni "Glasovi iz naselbin," naj vseh področij svoje polne in vse doje naj naslov, kar naj znači, da jasno in svoj prisporek. Priložila in dopis naj bodo jedrnat, kratki in resnični; spisan morajo biti v dostojnem tonu. Na anonimna pisma in dopise se ne bomo otirali.)

Piknik v Chicagu za rudarje

Chicago, Ill.—Prihodnje nedelje bo piknik, ki ga priredi lokalni osrednji prosvetni odbor odseka Hrvatske bratske zajednice za pomoč rudarjem, ki se borijo proti gladi v Pennsylvaniji, Ohio, West Virginiji in Kentuckiju. Piknik se vrši v Forest Preservu v Lyonsu. Iz Chicaga vzemite karo 22. ceste zapadno do reke Desplains, nato Berwyn karo do reke Desplains, potem pa pojdite peš na južno stran kakih deset minut in boste na prostoru. Vstop je brezplačen. Postreženo bo z jagnjetino in hladno sladko pijačo, sviral bo pa tamburaški zbor. Apelliramo na društva HBZ in SNPJ ter ostale delavske organizacije, naj posetijo naš piknik in s tem pomagajo rudarjem.—S. Miroković, predsednik in N. Britvec, tajnik.

Zivljenje med rudarji. Praznovstvo. Rojak ponesrečen.

Nanticoke, Pa.—Kaj je glavni vzrok, da smo delavci tako razdvojeni? Tako se vprašujem večkrat, ko opazujem življenje tukajšnjih rudarjev in njihove narodnostne šege in navade. Cim smo upreženi in garanje, smo vsi enako izkoriščani, vsi natezamo svoje mišice za kapitalizem, kljub temu je toliko različnih mišljenj med nami. Kapitalizem nas ne vprašuje po politiki in narodnosti; glavno je, da si svež in mišičast in da imaš debelo desko pred očmi — pa si dober.

In zadnje je vzrok naše razdvojenosti. Nevednost večine. Vsegenj smo bili hlapčevsko in v klerikalnem pojmovanju vsega. Klerikalizem pa potnaga kapitalizmu. To je, kar večina ne čuje ali ne more razumeti. Tako je bilo v stari domovini in tako je v Ameriki. Razine verske sekte drže delavce v temi, da ne more do njih delavski tisk in to je, kar kapitalizem hoče. Rešitev delavskega iz nesposobnih razmer je izobrazba, potrebno znanje, tega mu pa kapitalistični tisk ne bo dal. Delavec si mora svoje znanje sam pridobiti. To je brdka resnica, katere se večina delavcev še ne zaveda.

V naselbinu Hanover, v kateri se nahajam, smo delavci različne narodnosti in veroizpovedanj, vendar nas pa kompanija vse enako izkorišča ne glede na to, v katerega boga veruješ, ruskega ali katoliškega ali ernega ali belega hudica; glavno je, da si veren, pa si dober delavec pri

baronih premoga. Med tujerodnimi rudarji na antracitnem polju je večina Rusijov in Poljakov in med temi silno primanjkuje delavskih listov. Tako je tudi v splošnem. Čitajo le klerikalne in kapitalistične časopise. The Evening News in Times Leader sta dva operatorska lista, ki zahajata akoro v vsako hišo. S čitanjem teh listov izgubljajo rudarji čas, denar in še tisto malo pameti, pa je tako. Kapitalizem ve, kako je treba vleči maso. V razgovoru ti povejo, da drugače ne more biti, kajti tako je bilo in tako bo! Bož je tako naredil in zato moramo trpeti!

V hiši, v kateri stanujem, sta dve družini: Frank Kitt z ženo in jaz ter Rusin z ženo Poljakinjo. Oba sta še mlada, 31 in 27. Večkrat se zapletemo v razgovor o veri in politiki kot je povsod navada. Teško je o tem govoriti s sosedi, ki je trdno uverjena, da so socialisti in komunisti najslabši ljudje na svetu in da je radi njih toliko gorja na svetu. Zaman ji dokazuješ, da se moti; reglja svojo in tedi, da so svobodnomislilci največji kriminalci. Tudi Rusinu ni mogoče nič dopovedati, ker napačno razume vse skupaj. Smejati se moraš, kaj hoče drugače? Moramo biti potrpežljivi s temi ljudmi.

Kar nas je Slovencev, smo drugega mišljenja, ali jako malo štejemo, skoro nič, ker nas je premalo. Ne kragamo se med seboj in skušamo se razumeti. Slovenci smo tu najbolj prizadeti, kar se tiče brezposelnosti. Večinoma smo vsi skupaj upošleni in delamo komaj po par šihov na dva tedna, kar niti za samca ne zadostuje, kaj šele za družinskega očeta s petimi ali šestimi otroci. Slabo je torej, nič razveseljivega.

Naj omenim še to, da sta dva rojaka v bolnišnici in sicer Jos. Bergant v Scrantonu in Frank Kitt v Nanticoku. Glede Kitta moram malo pojasniti, da se vidi, kako se briga današnji kapitalistični sistem za delavca. Frank Kitt je bil potolčen pri delu 1. junija in odveden v bolnišnico. Tam je bil 39 dni nepremično v postelji, nato si je moral kupiti bergije, da je lažil še dva dni po bolnišnici, skupaj 41 dni. Niheč mu pa ni povedal, da ima počeno hrbtenico. Kompanijski zdravnik mu je rekel, naj se giblje in precej hodi ter bergije pusti, ali namesto na bo lje mu gre na slabše. Svetovano mu je bilo, naj si od privat-

lega zdravnika preskubi sliko, ki je pokazala počeno kost. Vaša navada človeka bi lahko vodila, da nekaj ni v redu, ko bolečina traja toliko časa, toda v bolnišnici se niso potrudili. Sedaj pa, po dveh mesecih in pol, reveža ponovno mučijo.

Taka je pravica za delavce. Na ta način so prizadete delavske družine, prizadete so podporne organizacije, najbolj je pa prizadet siromak sam, star komaj 25 let in poročen par mesecev pred nesrečo, zdaj bi pa moral postati "kripel" radi zanikrnosti današnjega odruškega sistema. Br. Kitt se danes zvlja v bolečinah, vkovan v cement, dočim bi lahko že bil zdrav, če bi pravilno in pošteno z njim ravnali.

Zatorej delavci, pa naj smo Slovenci ali Poljaki, dolžnost nas vseh je, da delamo skupno za odpravo tega sistema. To pa najprej dosežemo z izobrazbo in glasovnico.—Henrik Pečarič.

Opazovanje iz Milwaukeeja

Milwaukee, Wis.—Čprav nimamo v Wisconsinu premogovnikov, se vendarle zanimam za rudarje in napeto čitam poročila rojakov iz Pennsylvanije, West Virginije in Ohia.

Človek pride provizorično do zaključka, da je ta naš prosperitni svet precej surov. Vzemimo profesionalne ljudi. Pokličite zdravnika zgodaj zjutraj ali kadarkoli, njegova cena je vedno taka in taka in nič drugačna. To velja tudi za pravdnike, sodnike, inženirje in druge učene ljudi. Mi pa, ki živimo v nižinah, moramo biti zadovoljni z vsem kar dobimo kakor pes, ki mu gospodar vrže kost pod mizo.

V Milwaukeeju imamo — če mi dovolite, da se izrazim — socialistično administracijo. Župan mesta je voditelj stranke in zelo ugleden mož, ki praktično vodi mestne zadeve. Zelo je dvignil ugled mesta. Kljub temu pa vidim, da vse ni v redu. Nastala je burja v stranki. Vzrok mi ni znan, sumim pa, da je propaganda ali izdajalstvo.

Ni čudnega, da rudarji napadajo Lewisa. Tam je vse jasno. O tem moču sem že dosti čital, toda nič dobrega. Ker sem tudi član strokovne organizacije, mi je prišlo na ušesa dosti neprijetnih besed o tem človeku. Naj bo kakor hoče, mi uničniki na severu bomo vedno opazovali in zabeležili vsak napredek med rudarji ali pa obratno. Rudarji, bodite vztrajni in pomislite dobro, predno storite kak korak. Ako ne morete koristiti sebi, pomislite na svoje otroke.

Pri nas imamo tudi dva kluba JSZ. Kar čitamo o njih, je to, da imata sejo na ta in ta dan in nič drugega. Sedaj je čas, da pokažeta kaj da sta, ne pa čakata, kaj da bo. Dasiravno nisem pri njih, sem vendarle pripravljen dati svojo suktnjo v dober namen, pa če me bo zebljo vse zimo.

Tukajšnje razmere so bolj krmeljave. Če se ne motim, bomo tudi mi v kratkem začeli negotovati repe bossom za vsakdanji kruh.

Končno priporočam rojakom, da se poslužujejo v veliki meri slovenskih časopisov. Ti jim bodo v doglednem času pojasnili vse zadeve bolj direktno in pošteno kot drugi. Ne izvzemam pa nobenega. Vsi so pošteni, seveda ima vsak svoj cilj.

John Paulich.

Z Westsida v Clevelandu

Cleveland, O.—Delavske razmere so slabe kakor povsod. V nekaterih tovarnah delajo malo bolje, v drugih pa slabše. Želim, da bi nekako pregazili prihodnjo zimo, ki se "nam bliža. Obetajo nam, da bo nekoliko boljše na koncu tega leta, toda smo še vedno tam kjer smo bili pred letom dni.

Poletje je že skoro pri koncu. Bilo je slabo in dobro. Priredili smo razne zabave, piknike, izlete itd. ne oziraje se na slabe čase. Saj je prav tako. Vaaj enkrat v letu naj se človek malo razveseli v zlati priložnosti. Enkrat ima naše društvo piknik, drugič zopet drugo, pa je zopet naš izlet in drugi, tako da človek ni videl kam bi se obrnil. Kljub temu se je vse dobro izteklo. Nas društveni gozdi se je tudi dobro obnesel to leto. Dobro je, da imamo člana, ki

Dr. Domingo Capote, zastopnik kubanskih revolucionarjev, je odprl svoj urad v New Yorku. Njega omenjajo kot prihodnjega predsednika Kube, ako bo vataja zmagovita.

pripravlja dovolj mesa za golaš in pa koruzne moke in fišola za polento. Malo se zaniži, pa gre. Ko pa imamo že vsega zadosti, se še oglasi John: "Ja, pa či so še rakli in ribe." Mi pa, ko smo že vsi siti, pravimo: "Ti kar sam ježi tisto povodno mrcino; mi počemo v vodi loviti, rajši po suhem na ocvirke." Navadno nam pa John povirke že prej pohrusta.

Društvo Brooklynski Slovenci št. 48 SDZ bo imelo velik piknik 6. septembra na Hartmannovih farmah, Ridge road. Zabave bo dovolj; vršile se bodo tudi razne tekme. Pridite tudi od blizu in daleč, kajti to bo naše zadnje razvedrilo v tej sezoni.

Frank Hribar.

Piknik in delničarska seja v Yukonu

Yukon, Pa.—Ker imamo dovolj časa, smo se dogovorili, da napravimo piknik v nedeljo 30. avgusta na farmi rojaka J. Grosija. Če bo slabo vreme, se piknik vrši pri slovenski dvorani. Uljudno vabimo vsa okoliška društva in občinstvo v splošnem, naj nas poseti omenjenega dne, da se nekoliko pozabavamo in vsaj par ur pozabimo na te zlate čase.

Obenem naznanjam delničarjem Yukon Hall Association, da se vrši izredna seja delničarjev v soboto 29. avgusta ob sedmih zvečer. Rešiti je treba važno zadevo, zato se udeležite seje vsi, da ne bo potem kekega neopozaruma radi zaključka.

Frank Medved.

Slabo v Kansasu

Gross, Kans.—Ker že naročino pošiljam, naj omenim, da so delavske razmere tukaj zelo slabe. Rovi obratujejo eden ali dva dneva v tednu in še takrat ne zaslužijo nič. Če morajo vzeti strelivo pri kompaniji, dela samo za strelivo. Zato pa imamo malo napredka na društvenem polju.—Louis Vene.

(Ostalo, ki se tiče načrtov bolniškega sklada, ne morem biti objavljeno med glasovanjem.—Uredn.)

Bain Bank Bond Holders are Warned

At a recent meeting of the depositors and bond holders' Committee of the Lawn Civic Association, it was decided to give a further warning to the holders of bonds bought through the Bain Bank, since certain groups are using every means to get control of these bonds for less than their true value.

The office opened by this Committee on Friday, August 21, 1931, at 3908 W. 63rd st., has had a continuous stream of bond holders registering the description of their bonds for their protection. All other bond holders are requested to call and register a description of their bonds immediately, as this is the only organization called upon by the people to protect the interest of depositors and bond holders. Address Mr. Carl Morstadt, Secretary of Depositors and Bond Holders' Committee, 3908 W. 63rd st. or phone Republic 1200. Office hours 2 to 4 p. m. and 7 to 9 p. m.

Signed:—Rev. S. H. Wirching, Chairman; Mr. Carl Morstadt, Secretary; W. F. Stehler, Pres. Lawn Civic Association.

Papežova enciklika na reietu

XIV.

Ko je James O'neal s prej navedenimi zgleidi dokazal, da se kapitalisti katoliške kakor protestantske ali katere druge vere v splošnem — eventualne izjeme ne štejejo — ozirajo na "zlata pravila" svojih religij pri obravnavanju svojega kapitala in da enako izkrišajo in tepejo delavce, in ko je dalje dokazal, da takozvane krščanske delavske unije ni, so pripada katoličkim delavcem materialnega uspeha, pač pa so delavsko gibanje razcepile in s tem poslabšale delavske organizacije, je zavrnil svojo kritiko Pjfeve enciklike s sledečim:

Socialistično gibanje temelji predvsem na interesih delavskega ljudstva in apelira na delavce kot razred. Cilj socialističnega gibanja je osvoboditev vlade in industriji. Ko bo osvobojena politična oblast, bo ta oblast uporabljena na socializiranje železnice, telegrafa, telefona, javnih naprav (elektrarne etc.) in velikih industrij. Posamezni kapitalisti in korporacije ne bodo več lastniki teh podjetij in ne bodo mogli grabiti privatnega bogastva iz dela milijonov delavcev.

Medtem, ko omenjeni cilji še ni doseženo, pa socialistično gibanje pomaga delavskim masam v njihovih vsakdanjih bojih za izboljšanje razmer in opogumlja delavce k organiziranju in vseh bojih. Vsak del politične oblasti, ki se pridobi a politično akcijo, se porabi za pomoč delavskim masam. V teku dobe, ko si socialistično gibanje kreči pot do oblasti, ima to gibanje za svoj smoter organiziranje delavskih mas, izobraževanje delavcev v smislu razredne zavednosti in vzpodbujanje delavcev, da se zanašajo le na svoj razum, na svojo lastno iniciativno in silo ter da imajo vedno pred očmi končni cilj tega gibanja, ki je odprave kapitalizma in ustanovitev socialistične družbe.

Nemogoče pa je vse to delati in doseči, ako se bodo delavci delili v svojem boju po sektah in verah. Kadar socialistično gibanje pomaga izvojevati zakon starostnega zavarovanja ali zavarovanja proti brezposelnosti, mora ta zakon veljati za vse delavce brez razlike na veri. Zakon, ki bi izključil katoliške ali protestantske delavce od podpore, bi bil krivičen in splošno nesmiseln. Efektiven zakon za omejitve in jankcij (sodniških prepovedi) je prav tako zmaga katoliških kakor je protestantskih židovskih ali svobodnomislinskih delavcev; vse je pomagano.

Skratka: vsak dober in vsak slab delavec zakon učinkuje enako na vse delavce ne glede na to, kake vere so. Iz tega razloga bi morali vsi delavci opustiti svoja verske predsodke in svoja verovanja zunaj dvorane, kadar zborujejo o stvareh, ki se tičejo vseh enako.

(Daje pethodaš.)

Ameriške posebnosti

Neki list poroča iz Colorada: Prihodnje nedelje se bo vršil tukaj poskus čitanja s pisma. Začelo se bo ob 6. zjutraj, konec bo predvidoma ob 11.30 zvečer.

Čitalo ga bo 68 izobolanih govornikov. To služba boja bo nepretrgana, t. j. vmes ne bo koncerta ne petja. Vernikom bo vstop v cerkev in odhod iz nje dovoljen vsak čas. O tati bo začel Maurice Hapgood.

To pa ni edina ameriška posebnost v kordavzarstvu.

Podobno ji je odgovarjanje na vprašanje: "Katera oseba vam je najljubša v svetovni zgodovini?", anketa, ki so jo bili priredili dijaki Yale univerze v Connecticutu. Tam je glasovalo 181 dijakov za Napoleona in 4 za Kristusa. Pa tudi drugi so posekali Kristusa; Watson, Kleopatra, Jeanne d'Arc in Sokrat so bili po 7 glasov, Kristus pa samo 4. Se lep je to, kar se je primerilo v Toronto. Tam so imeli nekateri dijaki Martina Lutra za Mozejevega sina, za največjo osebnost našega časa poleg vladajočega predsednika pa generala Davisa, Waleskega princa in bogataša Morgana.

Književne vesti

Izseljenec. Vtisi mojega potovanja v Argentino. Spisal Guido J. M. Jug. Buenos Aires, 1931.

To je menda prva slovenska knjiga, ki je izšla v Južni Ameriki. Pisatelj je Primorec, ki opisuje svoje potovanje iz Gorice v Argentino. Spretno in v dobrem jeziku je naalkal celo vrsto zanimivih dogodkov, ki jih je doživel, kajti ki jih je videl in karakterje, ki jih je srečal. Predočil nam je tudi razmere v Argentini, kakršnih žive naši izseljenci, katerih je največ iz Primorja. V knjigi je tudi več fotografiskih posnetkov krajev v Južni Ameriki.

Delo je lično, mehko vezano, šteje 148 strani in cema mu je 70c. Knjigo priporočamo. Naroča se pri avtorju na naslov: Guido J. M. Jug, Calle Yatay 148, Buenos Aires, Argentina, South America.

Kar mnogi ne vedo

Mnogo jih je, ki ne vedo, da ima Berlin 100 kvadratnih kilometrov večje površine kot New York; da v sodavici ni sode; da stoji v parku siamske kraljevske palače stoip, ki je narejen samo iz različnih celanskih čepin; da vidimo s protim očesom v jantih cel redko več kot 1000 zvezd.

Največji župan sprejel najmanjšega. Dr. Heinrich Sahn, berlinski župan in velikani po postavi in mali newyorški župan Jimmie Walker, ki je zdaj na obisku v Nemčiji in drugih deželah Evrope. Jimmie je odšel v Evropo radi svojega "zdravja," medtem pa odbor, ki preiskuje koruptivno v New Yorku, išče njegovega kajigurovca.

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

ATENTATI SE NADALJUJEJO

gornih vlakov iz inozemstva... bombe bodo poslej zadrževali...

Ljubljana, 4. avgusta 1931. Večkrat se je zgodilo, da so gornji vlakovi, ki so prišli iz inozemstva, eksplozivne bombe...

1) Povest "Oradci", ki jo je napisal tudi Amerikancem dobro znani pisatelj Angelo Cervenk. Dejanje povesti se vrši v neki rudarski naselbini v Sloveniji. Kakor vsako Cerkenkovo delo, utegne tudi ta povest zanimati čitatelje in kritike.

2) Kot druga knjiga izide povest vojnega romana irskega pisatelja Liama O'Flahertyja "Zival se zbujá", ki ga je prevedel za Cank. družbo Talpa. Ta vojni roman je bil sprejet povsod z veliko pohvalo, kakor so bila sprejeta tudi vsa ostala dela O'Flahertyja, ki je kot pisatelj postal znan šele zadnja leta. Njegov roman "Zival se zbujá" je eno tistih del literature o vojni, ki so najbolj uspele. Ker nimamo Slovenci v prevodu niti Remarque niti koga drugega, bo to prav za prav prvi roman iz tuje vojne literature, ki izide v našem prevodu.

3) Kot tretja knjiga izide potopis danškega proletaškega pisatelja Andersena-Nexöja "Po sofini Španiji". Pisatelj je preživel več let v Španiji, kjer se je zdravil. Sad tega bivanja je kopica lepih socialnih novel iz Španije — ki so skoro najlepše, kar je Nexö napisal novel — ter potopis, ki izide zdaj v slovensčini pod gornjim naslovom. S to knjigo nam bo Cankarjeva družba dala nekaj, česar ne dobimo vsako leto.

4) Kot četrta knjiga izide običajni Koledar, ki bo urejen skrbno in opremljen z lepimi ilustracijami. Obsegal bo povesti domačin in tujih avtorjev, članke o tem in onem, poučne in zabavne itd. — skratka: koledar bo spet to, kar hoče biti: delavska čitanka.

Takšen je program Cankarjeve družbe za leto, to so darila, ki jih razdeli čez dva meseca ta kulturna matica slovenskega delavstva. Te publikacije pripravljamo.

PRI EKSPLOZIJAH UBIT SLOVENEK LESNICAR

Atentati na vlake povzročili do sedaj 10 milijonov škod

Z julijem so se začeli pojavljati atentati na vagonne vlake, ki prihajajo iz inozemstva. V inozemstvu živijo emigranti ali drugi sovražniki sedanega stanja v Jugoslaviji nabehajo bombe in peklenke stroje v vagonih in jih tempirajo tako, da eksplozivno v Jugoslaviji brez oziroma ali tu ali tam. Ta peklenke stroje in bombe nameščajo predvsem v vagonih II. in I. razreda v naslonjale sedežev, ki jih morajo atentatorji poprej demontirati in potem spet pritriliti nazaj. Ker takih naslonov v III. razredu ni, polagajo razstrelivo le v vagonih I. in II. razreda. Po večini uporabljajo razstrelivo melnit, ki ima to lastnost, da eksplozivira in obenem zažge. Od 1. julija — torej v enem mesecu — je bilo na ta način zažganih in porušenih 6 vagonov, potem drugič 5 vagonov, in sicer od teh 11 vagonov 2 naša, 2 avstrijska, 6 nemških in 1 francoski. Škoda znaša na vagonih 10 milijonov Din. Človeških žrtev doslej ni bilo, le pri zadnjem atentatu, ko je eksplozija v Zemunu uničila en vagon, je prišlo do treh človeških žrtev: Bil je ubit 10-letni sin profesorja dr. Brunetija, izrednega profesorja kemije na zemljedelski fakulteti v Beogradu. Njegova žena je bila tako hudo ranjena, da je kasneje v bolnici podlegla.

IZREVOLUCIJE NA KUBI

Policija v Havani preiskuje avto in buse, ki prihajajo v glavno mesto

Policija v Havani preiskuje avto in buse, ki prihajajo v glavno mesto otoške republike. Arji piholaplajo orožje in tikovine.

IZREVOLUCIJE NA KUBI

Policija v Havani preiskuje avto in buse, ki prihajajo v glavno mesto otoške republike. Arji piholaplajo orožje in tikovine.

IZREVOLUCIJE NA KUBI

Policija v Havani preiskuje avto in buse, ki prihajajo v glavno mesto otoške republike. Arji piholaplajo orožje in tikovine.

IZREVOLUCIJE NA KUBI

Policija v Havani preiskuje avto in buse, ki prihajajo v glavno mesto otoške republike. Arji piholaplajo orožje in tikovine.

Naša telo in zdravje

Koža premleva bakterije v zdravila

Po dolgoletnih poizkusih se je posrečilo profesorju dr. Loewensteinu na dunajskem zavodu za zdravilne serume sestaviti zaščitno mažo proti legarju, ki jo vdrnemo v kožo. Iznašatelj je gradil svoje poizkuse na staro opazanje, da pustijo le take nalezišne bolezni človeku zaščito pred ponovnim obolenjem, pri katerih je koža močno prizadeta. Kože ali ošpice na primer povzročajo obsežne spremembe na koži. Kdor je pa te bolezni enkrat prebolel, ne oboli za njimi drugič, temveč je vse življenje varen, ali kakor pravimo imun, pred njima. Tu mora igrati pač koža važno vlogo, saj ima ona nalogo, da tvori obrambne snovi proti bakterijam. Prav posrečeno imenujemo zato kožo milin za bakterije, ker res malje v njo vpadle bakterije v obrambne snovi.

Od tega spoznanja je le en sam korak k praktični uporabi tega dejstva: da se namreč poslužimo kože za umetno imunizacijo z namenom, obvarovati se bolezni, ne da bi jo preboleli. Strupom bakterij je treba vzeti opaznost in jih prisiliti, da sami izločijo tvornice zaščitnih snovi. Loewenstein je odkril ves potek, kako pride do tega. Dognal je, da je mogoče strup mrtvičnega krča razstrupiti s svetlobo in formolom, pri tem pa obdržati ta mrtvi strup svojo imunizirajočo lastnost. Tako razstrupljeni strupi, ki jim pravimo toksoidi, igrajo še veliko vlogo pri obrambi pred davico.

Loewenstein je dognal, da za zaščito ni treba ne neprikupnih strupov in ne nožičkov. Davični strup, ki ga napravijo neškodljivega, vmešajo v mažo, ki se enostavno vgneje v kožo. Tako namazane poizkuse živali so bile farsa pred davico tako zaščitne, kakor da bi jo bile prebolele. Večkratno množino takih količin davičnega strupa, ki že povzročijo smrt, so lahko vbrizgali tem namazanim živalim, pa so vendar ostale zdrave. Mazilo proti davici se že rabi v zdravilstvu s sijajnimi uspehi. Tudi pri ljudeh nastopi po vgnetenju tega mazila imunost za davico. Pri dunajski šolski deci so v velikem vporabili to Loewensteinovo mazilo in dosegli z njim prav zadovoljive uspehe. Nekaj dozdevnih neuspehov si je treba tolmučiti: če preteče med namazanim in nastopom imunosti daljša doba, med katero je okuženje še vedno mogoče. Tudi pri odraslih se da doseči imunizirajoči učinek po nekoličkih mazanjih koži.

Ti uspehi so dovedli Loewensteinu do novih podvigov in sicer v smeri, da napravi silena mazila tudi proti drugim nalezljivim boleznim. Vbrizgavanje cepiva ali seruma povzroča namreč v širokih narodovih plasteh nepremagljivo težavo, dočim ima narod baš v razne maže že dolga stoletja vse zaupanje. Učinkovito in obsežno zaščito proti raznim kugam se bo dalo doseči prej z mazilom, kakor z injekcijsko stralčko. Prvi podvigi učenjaka so šli za tem, da sestavi zaščitno mazilo proti legarju, ki bi se enostavno vgneje v kožo in bi varovalo človeka pred to kugo. Na duc najekem zavedu za izdelavo zdravilnih serumov so umorili s formolom bacile legarja, jih zmešali z mazilom ter namazali s to mažo polkusne kunce. Za eno tako vgnetenje je treba 50 milijard legarjevih bacilov. Kljub tej o-

DROBNE VESTI

Samostor odvetnika dr. R. K. ... Včeraj 3. avgusta popoldne se je v stanovanju svoje matere v Ljubljani ustrelil odvetnik dr. Roman Ravnikar. V stanovanju svoje matere je govoril z materjo ter se informiral glede svojega vojaškega revolverja, ki ga je imel spravljenega pri materi. Mati mu ga je prinesla, ker je dujal sin, da ga mora pogledati, ali ni mogoče nabiti in da vzame iz njega naboj ter prepred morebitno nesrečo. Pa ma ga je prinesla mati, sin pa je vzel revolver, stopil v sosedno sobor ter si pognal krogi v glavo. Zgrudil se je na tla in bil takoj mrtev. Truplo so po policijskem pregledu odpeljali v mrtvašnico. Pokojni dr. Ravnikar je bil star 40 let in rodom iz Šiške. Za doktorja prava je studiral na Dunaju, služboval je nekaj časa v ministruvstvu zunanjih del v Beogradu, kasneje v Jadransko-podunavski banki, pred kratkim pa je s svojim bratom ustanovil odvetniško pisarno.

Peta žrtev Save. — Ob Stožicah se je kopal v Savi 11-letni Ignacij Presetnik z mlajšim bratcem. Ob bregu je našel bruno in ga zajahal v vodo ter se vozil z njim po Savi navzdol. To mu je zelo ugajalo in ponavljal je, dokler mu ni v nekem tolmahu prevrnilo bruna. Fant je padel v vodo in se potopil. Mlajši bratec je opazil nesrečo ter začel jokati in klicati za pomoč. Prihital je sosed Šter iz Stožic, skočil v vodo in izvlekel Presetnika, vendar je bil vsak napori da bi obudil potopljenca, zaman. Fant je bil že mrtev.

Član Hooverjevega pomožnega komiteja je že dolgo mrtev. Milwaukee, Wis. — Za člana komiteja za organiziranje pomožne akcije za brezposelne, kateremu načeluje predsednik American Telephone & Telegraph Co., Walter Gifford, je Hoover imenoval tudi A. O. Smitha iz Milwaukeeja, ki je umrl pred več tedni. Iz tega je razvidno, koliko morejo brezposelni pričakovati od Hooverjeve pomožne akcije.

Nekateri krogi v tem mestu sedaj sarkastično svetojejo Hooverju, naj imenuje izredno komisijo, ki naj ugotovi, koliko članov njegovega komiteja pomožne akcije je še živih.

Alkohol v krvi. V Bernu imajo zdaj razstavo "Hyspa", ki prikazuje zdravstvo in sport v Švici. Obiskovalce vidi na njej vse, kar je v zvezi s higieno in sportnim udejstvovanjem. Posebno pozornost vzbuja oddelček zavoda za sodno medicino, kjer se nudi posetniku pogled v metodo, po kateri se da dokazati uživanje alkohola s krvno analizo.

Takšen dokaz lahko odloča pri švicarskem sodišču o življenju in smrti obtoženca, zavoljo tega ga sodišča brez pridržka priznavajo. Po ugotovitvah zavoda za sodno medicino je mogoče pri nepijancu dognati eno uro potem, ko je izpil en liter vina v krvi 0.18 odstotka alkohola. Ta množina alkohola se še nekaj časa dviga, potem ostane šest ur na leti višini in se more dognati celo dvajset ur po zavžitju te količine. Vsebinska alkohola v krvi zmernega pivca je vobče manjša in pada naglo, seveda se pa tudi hitreje dviga. Pri pivcih, ki si ga vsak dan privoščijo dolebnom mero, lagine alkohol še po šestih urah iz krvi. V Švici se o blasti paslužujejo te metode po zločinih zaradi pijanstva z mnogo večjim uspehom kakor v drugih deželah pri izpiski okoličce.

40-odstotkov namazak zdravov brez otrok. Znani nemški narodni gospodar Karst Kahn objavila je "Frankfurter Zeitung" zanimive izsledke o zakonih brez otrok v Nemčiji. Iz njegovih izjavaj:

Revolucija na Kubi. Policija v Havani preiskuje avto in buse, ki prihajajo v glavno mesto otoške republike. Arji piholaplajo orožje in tikovine.

RAZNE ZANIMIVOSTI

O AMUNDSENU NI SLEDU

Močvira ledolomilca "Malygin" je našlo skladišče raziskovalca Fiale in ugotovilo, da se sledovih zalog v zadnjih letih ni dotaknilo človeško bitje. Ruski ledolomilec "Malygin" je imel sredi prvega tedna v avgustu težko rožno. Običal je za štiri dni v megli in ledu, ki je bil mestoma 4 m debel in ga je zdraveljal da ni mogel pridrati naprej. Šele ko se je megleno obzorje razmahnilo, je kapetan velel pluti dalje. Ladjá je dosegla severno konico Nansenove zemlje, kjer se je iskrcalo nekaj moč. Nastopil so pot proti vahodni obali Rudolfovega otoka in dosegli skladišče živil ameriškega raziskovalca Fiale iz l. 1903.

Skladišče, ki ga je bil Fiala ostavil na tem otoku pred 18 leti, se je na zunaj še precej dobro ohranilo. Hla in kamenitih skladišč še nudi zatočišče trudnemu potniku. Od živil, ki jih je bil pustil Fiala v tem kraju, je bil tudi velik del še usiten. Odprava je pozorno preiskala skladišče in ugotovila, da se ni v zadnjih letih nihče dotaknil zaloge. Domneva ameriškega raziskovalca, da se je Amundsen rešil v ta kraj, je s tem popolnoma pada.

Prilodnje leto se osnuje na Rudolfovem otoku vremenska opazovalnica, ki bo opremljena s oddajnim aparatom ter bo v stalni zvezi s moštvo na Hoockerjevem otoku. Posadka "Malygin" je vrela nekateri reči, ki jih je bil ostavil Fiala v tem kraju, na krov ledolomilca, ker so brez praktične vrednosti, a imajo za zgodovino raziskovanja mednarodnen pomen.

Ker je izgubil "Malygin" s raziskovanjem otoka toliko časa, ni mogel vstreti šelji Nobila po raziskovanju vzhodnega nabrežja Aleksandrovega otoka, kjer bi se po njegovi domnevi mogoče našli ostanki ponearečnega zrakoplova "Italija". "Malygin" amata za svojo dolžnost, raziskati še nepoznane predele na vzhodu Nansenove zemlje v smeri Nikolajevs dežele. Ko bo to nalogo dovršil, bo njegov arktični program izrpan in se bo začel spet bližati domovini. S krova ledolomilca poročajo, da so temperaturne razmere dokaj povoljne. Vreme se drži povprečno na nižji. Živali je malo. Imed devetih medvedov, ki jih je ekspedicija arečala na svoji vožnji, so jih osim ustrelili. V neskončni beli samoti, ki se čuti v teh krajih, dajejo edine znake življenja preplašeni ptici, ki glasno kriče, kadar jih ledolomilec vznemiri v njihovem počitku. Drugeče je vse mirno in voanja zbujaja v potnikih občutek neskončnosti.

Alkohol v krvi. V Bernu imajo zdaj razstavo "Hyspa", ki prikazuje zdravstvo in sport v Švici. Obiskovalce vidi na njej vse, kar je v zvezi s higieno in sportnim udejstvovanjem. Posebno pozornost vzbuja oddelček zavoda za sodno medicino, kjer se nudi posetniku pogled v metodo, po kateri se da dokazati uživanje alkohola s krvno analizo.

Takšen dokaz lahko odloča pri švicarskem sodišču o življenju in smrti obtoženca, zavoljo tega ga sodišča brez pridržka priznavajo. Po ugotovitvah zavoda za sodno medicino je mogoče pri nepijancu dognati eno uro potem, ko je izpil en liter vina v krvi 0.18 odstotka alkohola. Ta množina alkohola se še nekaj časa dviga, potem ostane šest ur na leti višini in se more dognati celo dvajset ur po zavžitju te količine. Vsebinska alkohola v krvi zmernega pivca je vobče manjša in pada naglo, seveda se pa tudi hitreje dviga. Pri pivcih, ki si ga vsak dan privoščijo dolebnom mero, lagine alkohol še po šestih urah iz krvi. V Švici se o blasti paslužujejo te metode po zločinih zaradi pijanstva z mnogo večjim uspehom kakor v drugih deželah pri izpiski okoličce.

40-odstotkov namazak zdravov brez otrok. Znani nemški narodni gospodar Karst Kahn objavila je "Frankfurter Zeitung" zanimive izsledke o zakonih brez otrok v Nemčiji. Iz njegovih izjavaj:

Revolucija na Kubi. Policija v Havani preiskuje avto in buse, ki prihajajo v glavno mesto otoške republike. Arji piholaplajo orožje in tikovine.

Revolucija na Kubi. Policija v Havani preiskuje avto in buse, ki prihajajo v glavno mesto otoške republike. Arji piholaplajo orožje in tikovine.

Revolucija na Kubi. Policija v Havani preiskuje avto in buse, ki prihajajo v glavno mesto otoške republike. Arji piholaplajo orožje in tikovine.

Revolucija na Kubi. Policija v Havani preiskuje avto in buse, ki prihajajo v glavno mesto otoške republike. Arji piholaplajo orožje in tikovine.

Revolucija na Kubi. Policija v Havani preiskuje avto in buse, ki prihajajo v glavno mesto otoške republike. Arji piholaplajo orožje in tikovine.

RAZNE VESTI

Rebell ovojili unijo

New York. — Revolva v Pocketbook/Makers uniji je dosegla višek, ko je članstvo unije s 545 glasovi proti 278 odglasovalo za nezaupnico administraciji in tako forsrailo uradnike na razpis novih volitev. Glavni upravitelj unije B. Wolf je še podal resignacijo, tej bodo sledile resignacije drugih uradnikov. Rebell so sklicali izredno konferenco članstva, na kateri bo predložena lista kandidatov.

Na seji, na kateri je bila izrečena nezaupnica administraciji, bi bilo kmalu prišlo do bitke med pristaši opozicionalnih struj in pozvana je bila policija, da je pomirila aborvalece.

Policija šče premetenega sleparja. Toledo, O. — Sled za premetenim sleparjem, ki je obljuboval katoliških institucijam velikanske vsote denarja, je privedla policijo v to mesto potem, ko je bila obveščena, da je slepar ogoljufal nekega katoliškega duhovnika v Windsorju, Ontario, za večjo vsoto denarja. Slepar je duhovniku rekel, da potrebuje denar, da izvede neko sodnijsko zadevo, nanašajočo se na transakcijo velikega posastva, katerega namerava izročiti katoliški dobrodelni organizaciji.

Promet poštanske stredionice v juliju 1931. Meseca julija so hranilne vloge uspešno napredovale: pristopilo je 4.294 novih vlagateljev, tako da sedaj je pri Poštni Hranilnici 163.010 vlagatelj. Suma vloženih vsote je porasla na 15 in pol milijona dinarjev, ter znaša koncem meseca julija Din. 287.185.200.47.

Na čekovnem prometu je odprlo 106 novih čekovnih računov, tako da ima sedaj pri Poštni Hranilnici in njenih podružnicah skupno 19.842 čekovnih računov. Promet po čekovnem računu za mesec julij je znašal Din. 5.658.540.649.38, in stanje vloge koncem meseca je bilo Din. 815.684.841.08.

Skupne vloge pri Poštanski Hranilnici znašajo 1 milijardo in 102 milijona dinarjev. (Adv.)

NAROČNIKI POZORI

Znamenje (July 31, 1931), pomeni, da vam je naročnina potekla in dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustejvimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen vlad napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite star in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi družbeni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino. Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.80 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesec Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za član \$6.50. Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vsa leta pa \$9.00. Tudiak stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: Upravištvo "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago

Upravištvo "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago

Upravištvo "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave., Chicago

Lidija Seifulina:
VIRINEJA
Za Prosveto prevedel Milo Klopčič

Toda gneča se je po stari navadi razmaknila pred Mognruškinom. S svojimi črnimi, srepmi očmi je prebodel vsakega, ki ga je srečal, in dejal s sladkavim, norčujočim se tenkim glasom:

"Kdo pa je videl, da je prvi? Drugega sem prinesel. Jaz sem za Baškire, to so prikupni ljudje. Bolj so mi pri srcu kot Rusi. Lahko rečem, da so mi šele oni pripravili življenje. Jaz sem za Baškire. Številka dve, številka dve!"

Visok vojak, ki je mrko gledal predse, ga je jezen prekinil:
"Saj si jih osleparil za zemljo in kmetije! Saj dobro vemo, da so tisti, ki so podpisali kupno pogodbo, vsi mrtvi."

In krivonogi kmet je potegnil z vojakom:
"Kar malo še potrpi, pa se bomo o vsem dobobra pomenili. Potem boš lahko dal svojo zemljo kočarjem-dinarjem. Otvzamemo ti. — Le pogledite ga, petnajst hlapcev ima."

Toda Mognruški se ni dal motiti. Prerival se je s svojim številnim spremstvom, ki se je pripeljal na dveh trojkah in petih vozovih. Spet je norčavo odgovoril:

"Zdaj bom prestopil k Baškikom, njihovo vero bom sprejel. Svoboda veroizpovedi je zdaj vendar zajamčena. . . Vi pa mi boste nekaj zemlje še odstopili. Dandanašnji je še precej tepcev. Jaz sem za Baškire . . ."

Dva dni so trajale volitve. Po vsej okolici so se raznemale strasti. Tistega dne, ko so preštevali glasovnice, so se gnetli vojniki krog mize odbora. Tudi oni so tipali glasovnice s pogledi, kričali so in zmerjali. Prešteli pa so glasovnice vendarle. Prostovoljci raznih prepričanj so na konjih spremeljali volilno skrinjo, ker so se vsi bali sleparij.

Po teh volitvah se je ljudstvo vznemirilo. Od dne do dne so bili bolj razburjeni. V Agirovki so pričeli razgrajati tisti, ki poprej še pisnili niso. Siromaki in delavci na progih so zahtevali zemljo in mir. Pavel Suzlov je postal njih voditelj. Ko je h koncu zime zavzela boljševiška vlada oblast po vsej državi, je postal tudi on načelnik pomožnega glavarstva. Tedaj so nastali nemiri v vsem okraju, ki je bil poln tujerodnega prebivalstva. Virka je rekla Pavlu:

"Stopil si na to pot, cele kože ne boš odnesel. Ne, čutim, da se ne bo dobro končalo zate."

"Naj se mar skrijem na peč in pokrijem s tvojim krilom!"

"Potem bi ti sama vpekla arzenik v poglačo. Če si še sprejel, zdrži do kraja. Je še tako tvoje delo. Le če sem žalostna, takrat se zbojim zate."

"Nikar se ne boj ničesar. Skrbi za moje otroke. Mislim, da bova zdaj kar skupaj pričakala starost. Privadil sem se te. Celo na svojo rajsko ženo nisem bil tako navezan. Vseeno, zdaj si moja žena in boš ostala do moje starosti ali tudi do moje smrti. Toda otroka mi moraš roditi. Zakaj ne zanosiš?"

Virkinе oči so ugasnile. Povesila je glavo, kot bi priznala krivdo. S težkim vzdihom je rekla:

"Brčkone sem neplodna. Svoje dni sem pripisovala krivdo Vaajki, zdaj pa sem nemara res sama jalova."

In dolgo je sedela s povešeno glavo. Nemir v okraju je zmerom bolj naraščal. Kozaki so prestopili k nasprotnikom boljševikov. Zbrali so Baškire iz vse okolice pod svoje vodstvo in jim objubljali vsemogoče reši.

Nekoč so celo glavarstvo napadli. Pa so jih odbili. Toda prava vojna se je vnela šele pozimi. Stirideset kilometrov od Agirovke so se začeli boji.

Nekoč se je vrnil Pavel Suzlov z mrkim obrazom za en dan s fronte domov. Vso noč je prebedel z Virko v tihih in dolgih pogovorih. Zjutraj se je dvignila z bledim obrazom, a s tesno stisnjenimi ustni. Ob njenih ustih se je pojavila gubica, ki ni izgnila niti tedaj, ko je sredi dneva tiho in plaho zaupala Pavlu:

"Slišiš, nosna sem. Nisem si upala verjeti, a vendar je res."

Pogledal jo je v velike, nemirne oči in v njen proseči obraz in smehljaje dejal:

"Daj, daj mi otroka. Kakor hitro odbijemo kozake, se povrnem, da se bom veselil sina. Daj mi zdaj kaj prigrizka s seboj. Tako moram na pot."

Že je hotel odpeljati z dvorišča, ko je stopil na dvorišče Magara, že vse osivel, a še vedno razmršan in močan. Virka je zakričala in pobledele. Ni bila strahopetna, toda nenadni pojav Magara je spomnil na preteklo. In bilo ji je, kot bi jo bila teška slutnja zadela v srce. Magara se je obrnil k Pavlu:

"Vzeml me s seboj. Se sem krepak. Za resnico tvegam vsa. Kje je vaša vojak?"

Pavel je silil od Magara in ga je poznal. Moral se je smejati.

"Kaj bi ti v naši vojski, zanesenjak? Rajši se potegni za svojega zeta, ki je zdaj lastnik tvojega grunta. Od kod si prišel?"

"Iz ječe. Ispustili so me."

Virka je vprašala s trepetajočim glasom:

"Si sedel radi . . . tistega inženirja?"

Magara se niti ozri ni vanjo. Upiral je svo vplamtele oči nepremično v Pavla. Vendar ji je odgovoril:

"Prišli so me radi bogokletstva in zasmarnovanja vere. Bilo je še pred prevratom. V neki cerkvi sem opijaval sveto podobno in kvantal. Na podobi je bil namreč naslikan svetnik, ki je bil zelo podoben tistemu, ki me je tedaj pogljal v molitev . . ."

In topo je pristavil:

"Ubil sem se s iskanjem Boga. Zdaj hočem stopiti spet v njegovo službo in v službo resnice. Zastavil hočem svoje sile za siromško ljudstvo, za ves kméčki rod." Predramil se kmeta, svoboda pa mu ne dajo. Bogotinci se mastijo, siromak pa nima dovolj zemlje, da bi se preživljal. Z vami hočem v boj. Zaradi Boga grem z vami. Zaradi Boga sem vzel nase greh in nekoga ubil. Bog mi je to naložil, zato grem ubijati za pravično stvar."

Pavel je vzdihnil in rekel:

"Pokvarjene možgane imaš. Res, Bog te je udaril. No dobro, pojdi z menoj. Dolgo tako ali tako ne boš z nami, za zdaj pa te potrebujemo. Boriti se znaš dobro. Takoj ti prikrbim konja."

In odšel je skupaj z Magaro.

Magaro so kmalu ubili. V svoji norosti je planil sam s krikom na kosaško patroljo. Ko je bil Pavel zadnjič za pičlo uro pri Virki, ji je povedal. Virka je vzdihnila:

"Veš, Pavel, v naši vasi je toliko ljudi pretrpelo marsikaj hudega na razne načine. Tako dolgo so čepeli doma, da jim je nabelo zadnjico in so začeli gniti. Mnogi zmerjajo, kakšen strašen in nemiren čas je zdaj prišel. Jaz pa mislim, da je to zdaj usodna ura. Kmetje ne morejo živeti več, kakor so živeli dolej."

(Dalje prihodnjš.)

A. P. Čehov:
Ženitni kandidat

"Kaj silim! Vi se ženite?" je dejal nekega večera neki prijatelj Pjotru Petroviču Miljkinu.

"Kaj? . . . Ženitev? Kako pridete do tega?" se je začudil Miljkin, "kdo vam je natvezel to neumnost?"

"Val govore o tem in tudi okolnosti govore tako. Nima smisla, da bi tajili. Mislite, da mi ne vemo tega. Vsak dan ste pri Kondraškino na kosilu in večerji in požete romance. Sprehajate se samo z Nastjenko Kondraškinovo in samo njej nosite rože. Ze večkrat mi je pripovedoval stari Kondraškin, da je stvar že gotova. Poroka da bo takoj, ko se ona vrne v mesto . . . Pa kaj je na tem takega? Jaz sem tega zelo vesel, morda bolj radi Kondraškina, kot pa radi vas. Reveh, sedem hčera ima. Sedem! To ni kar tako . . ."

"Ah, mili Bog," si je mislil Miljkin, "ta je gotovo že deseti, ki mi govori o ženitvi z Nastjenko. Vrag vedi, kako so prišli do tega. Morda radi tega, ker jem pri Kondraškini in se sprehajam z Nastjenko? Zadnji čas je, da napravim tem natočevanjem konec. Če ne bi se morda

res ne znalo pripetiti, da se oženim."

Mrzla zona ga je obšla pri zadnji misli. Naslednjega dne se je znašel v delovni sobi svetnika Kondraškina.

"Pjotr Petrovič!" ga je pozdravil gospodar. "Kako je kaj? Se dolgočasite? . . . He, he, he . . . Takoj bo prišla Nastjenka. Samo za trenutek je skočila k gospe Guajevki."

"Nisem prišel k Nastaji Kirilovi, ampak k vam," se je oju-pačil Miljkin. "Moram govoriti z vami o neki zadevi."

"Pa o čem bi radi z menoj govorili?" je ves od veselja zasijal Kondraškin. "Kaj ste tako boječ, dragec? Saj ste vendar že cel mož! S temi mladimi ljudmi je pa res vedno skrbi. Ze vem, dragec, kaj želite z menoj govoriti? He, he, he . . . Pa je bil že davno čas za to . . ."

"Prav za prav . . . Da povem. — Prav za prav, prišel sem, da se od vas tako rekoč poslovim. Jutri namreč odpotujem . . ."

"Kaj, vi jutri odpotujete? Kaj pa naj to pomeni?" je vprašal Kondraškin in izbulil oči.

"Čisto enostavno . . . Odhajam . . . Dovolite torej, da se vam zahvalim za gostoljubje . . . Vaše hčerke so dražestne in dobre . . . Nikoli ne bom pozabil čarov, ki . . ."

"Dovolite," ga je prekinil

Kondraškin, ki mu je vsa kri, kolikor jo je še imel, udarila v glavo. "Jaz vas ne razumem dobro . . . Seveda, vsak človek ima pravico odpotovati, kadar hoče . . . Tudi vi. Toda dragi moj gospod, vi se hočete nečesa rešiti . . . To pa ni pošteno od vas . . ."

"Ne razumem vas, kaj hočete reči?"

"No, vse leto ste hodili sem. Jedli ste in pili, budili nade, klepetali z dekleti od zore do mraka, sedaj pa nenadoma . . ."

"Jaz . . . jaz nisem dal nobenega povoda za kakšne nade."

"To je res, nobene ponudbe niste stavili, toda ali se ni morda jasno videlo, kaj ste hoteli s svojim vedenjem? Vsak dan ste jedli pri nas, zvečer pa ste se sprehajali z Nasašo . . . Samo šenin prihaja dnevno na kosilo in večerjo. Mislite, da bi vas jaz pital in skrbel za vas, če bi ne bili šenin? Tako je, ja! To ni pošteno. Ničesar več nočem siliti! Izvolite staviti ponudbo, sicer bom prišel . . ."

"Nastaša Kirilovna je zelo dražestna in dobra deklica . . . Jaz jo cenim, visoko, visoko cenim. . . toda, najini nazori se ne skladajo," je jecljal Miljkin.

"Kakšen razlog je to?" se je smejal Kondraškin. "Samo to? Dragec, ali je sploh možno najti ženo, ki bi imela iste nazore,

kakor mož? Čuden patron ste vi. Verjetno je, da se sedaj vajini nazori ne skladajo, toda, ko bosta prežvela nekaj časa skupno, bo vse izginilo."

"Res je to, toda . . . jaz nisem — nisem vreden Nataše Kirilovne . . ."

"To je nesmisel! Vi ste naravnost sijajen dečko."

"Toda, gospod Kondraškin, vam niso znane moje nadloge. . . Jaz sem revež . . ."

"To ni vredno besede. Dobili boste nameščenje in vse, kar je potrebno, to se samo ob sebi razume."

"Jaz . . . jaz sem pijanec . . ."

"Ne pravite mi tega. Niti enkrat vas nisem videl pijanega," mu je živahno ugovarjal Kondraškin. "Sicer pa je prav za prav potrebno, da mladina nekoliko pije. Tudi jaz sem bil mlad, brez tega ne gre."

"Nisem samo pijanec," je nadaljeval Miljkin, "imam še druge slabosti, tudi podkupljiv sem."

"Dragec moj, kdo pa ni danes podkupljiv? Ha, ha, ha, dandanes!"

"Razen tega se jaz tako dolgo ne smem poročiti, dokler ne bo končana moja sodba. To sem vam zatajil, sedaj vam pa sa-upam: Pod sodno preiskavo sem radi poverbe."

"Kaj, pod sodno preiskavo ste? No, to mi je pa popolnoma novo. Res, v takem slučaju se človek ne more poročiti, dokler stvar ni razčiščena . . . Koliko ste pa poverlili?"

"Čez sto tisoč."

"Hm, to je že lepa vsota. Za tako vsoto vam pa že skoro ne odite prognanstvo v Sibirijo. V tem slučaju pa bi bilo življenje mladega dekleta izgubljeno. Potem se torej ne da ničesar storiti. Naj vam Bog odpusti!"

Miljkino je odleglo. Že je prišel za klobuk.

"No," ga je ustavil Kondraškin, "ako vas Nastaša ljubi, vam lahko sledi tudi v prognanstvo. Kakšna pa bi bila ljubezen, če ni bila pripravljena na žrtve? Razen tega je tomaka gubernija bogata. V Sibiriji, dragec moj, se bolje živi, kakor pa tu. Radi tega se lahko mirno poročita."

"Stari bi, hčer omočil magari z vragom, samo da bi se je rešil," je pomislil Miljkin, ki so mu že debele kaplje stale na čelu.

"Pa to se ni vse! Obtožen sem tudi radi ponarejanja listin . . ." je nadaljeval.

"To ne ovira prav nič. To se kaznuje z isto kaznijo," mu je vpadel v besedo Kondraškin.

"Čujte me, nisem vam še vsega priznal. Ne silite, da bi vam izdal še to. Gre namreč za strašno tajnost . . ." se je branil nesrečni mladenič.

"Vaše tajnosti me ne bodo spravila s tira," je stari ravnodušno omenil.

"Torej, dobro, pa zvedite še to: Jaz sem pobegli kaznjenc!"

Kondraškin je prebledel in se trzil na stol.

"Takemu človeku sem torej izkazoval gostoljubnost. Takoj mi izgnite izpred oči! Joj, joj!"

Kondraškin je obupal. Miljkin pa je zmagoslavno prišel za klobuk in se obrnil proti vratom.

"Počakajte no malo," se je zbudil iz obupa Kondraškin. "Kako pa je to, da vas še do zdaj niso prijeli?"

"Živim pod izmišljenim imenom . . ."

"Mogoče se vam bo posrečilo, da boste do smrti tako živeli, in nihče ne bo zvedel, kdo ste prav za prav . . . Čakajte no še malo! Sedaj ste pošten človek, svojega zločina ste se že davno pokesali . . . Bog naj vam odpusti, kar poročite Nastašo!"

Še naprej lagati je bilo težko, toda Miljkin je bil v takih rečeh strokovnjak, in brž je bila nova ideja tu.

"Gospod Kondraškin, ne veste še vsega. Jaz sem norac, in norci se ne smejo poročiti . . ."

"Tega pa ne verjamem. Norci ne govore tako logično," je odvrnil skrbni oče.

"Vi ne razumete te stvari. Obatoji tako zvana lucida intervalla, če se norci ne razlikujejo od pametnih ljudi."

"Tudi tega vam ne verjamem."

"Dobro, prinesel vam bom zdravniško spričevalo."

"Temu bom že verjel, toda vam nikoli."

"V pol ure vam ga princsem . . . Na evidenje!"

Pet minut pozneje je bil Miljkin že pri svojem prijatelju zdravniku Fitinjevu, ki se je trenutno ravno nekaj prerekal z ženo in si je v zvezi s tem popravljal frizuro. Miljkin mu je razložil vso zadevo.

"Torej se res nočes oženiti?" ga je vprašal prijatelj.

"Za nobeno stvar na svetu ne!" se je glasil odgovor.

"Ja, dragi prijatelj," je dejal na to zdravnik, ki si je še vedno popravljal lase, "potem ti pa ne morem dati zdravniškega spričevala, da si norec. Namreč, kdor se noče ženiti, ni norec, ampak nasprotno . . . Če ti pa slučajno pade v glavo misel, da bi se oženil, potem pa le pridil meni. Iz srca rad ti bom napravil zdravniško spričevalo, da si norec. Iz srca rad, je ponovil še enkrat in si hitel popravljal lase . . ."

Volkmur Iro:
Črd pas o domah

Ime mu je Fido, je črna navaden križanec jazbecarja, pinča in apčila in strašno grd je. Edino, kar je na njem lepega, so njegove dobrodružne, rjave pasivne oči. Star je že šest let in vajen je še, da se mu vsi ljudje smejo. Čudi se celo, če se mu ljudje smejo. Na posmehovanje ljudi že davno ne gleda več tako kakor v svoji mladosti. Takrat je smatral v svoji naivnosti skoro vse ljudi za dobre, skoro z vsami je bil prijazen. Toda ljudje so se mu samo smejali. To svojo zmoto mladosti je počasi popravil in iz nasprotnovoljnega pasjega clowna je postal trezen filozof lastne o-studnosti.

In poleg drugih izkušenj s ljudmi je opazil, da imajo ženske z ostudnostjo mnogo manj usmiljenja, kakor moški.

Moški so vedeli, da se smenijo, nanj, njim se ne zdi tako grd, mnogim se vidi celo šeden in neki debeluhar je dajal zanj dvačet mark, češ, da se ob pogledu nanj zabava bolje nego v cirkušu.

Ženske pa vidijo v njem hudoben nestvar, nasečaj vidijo vedno samo njegovo grdo zunanjost in ko se mu potem smejo, vidi jasno njihov odpor. Za njegovo ostudnost nimajo razumevanja in zato Fido ženak nima rad.

Najbolj zaničuje in prezira elegantne dame s psi plemenitih pasem. Kajti skoro nobena teh dam ne gre mimo njega, ne da bi zmajala nad njim s glavo, češ, glejte, kak grda je ta mrcina, ne da bi ga primerjala s svojim negovanim ljubljencem in ne prepričala vsakega zblizanja z energičnim "fuji!" To krivično odrivanje ga naj-

bolj boli. Saj je vendar najpogubnejši pes v vsem okraju, vruje se vseh zaletov in ne more razumeti, da ravno te dame, katere spozna na deset korakov po njihovem parumu, tako grdo z njim zaradi njegove grde zunanjosti.

Samo enkrat je doživel izjemo. Takrat se je pred njim ustavila zelo lepa, svetlolasa dama s krasnim kitajskim pinčem in dejala je svoji prijateljici:

"Tile grdi kučki so čisto zvestejši in hvaleknejši od čistokrvnejših psov. Z moškimi je mimogrede rečeno tudi tako."

To je bila edina lepa dama, ki je govorila ubogemu Fidu iz srca.

Tudi mlade deklice so hudobne, toda Fido tega ne vzame resno. Ko grede iz šole, ga čisto obkolijo v polkrogu in kriče na vse grlo: "No, ti si pa res lepa mrcina!" ali "Ti dobiš še prvo nagrado na prihodnji pasji razstavi!" Ob takih prilikah sedi Fido docela mirno sredi prebujnega posmehovanja in vse zbadljivke enostavno stresla se sebe.

Pa tudi tu so izjeme. Iz šole se je vracala, mala, krivo raščena deklica iz drugega, otočnega obrata. Habi vedno sama in ko gre mimo njega, zakliče: "Fido!" prijazno mu pokima in v njenem glasu je nekaj kot prijateljstvo, isvirajoče iz enake usode. Fido je že pogosto razmišljal o tem, zakaj hodi baš to plemenito dekletce vedno samo in zakaj je tako otožno.

Priladne dame imajo več usmiljenja z njim. Sicer je pa Fido sploh prepričan, da starejše ljudi ostudnost mnogo manj

Vi imate lahko
močne organe

Nuga-Tone daje vrsto med in stilo celotnim telesnim organom in posebno k prostemu delovanju. Očisti krvni sistem, očisti in pomirja srce, izboljša delovanje pljučnih boln, bolavine v ledvicah, živilih, mišicah in sklopih prebavnih, vseh ostalih pomembnih telesnih, vseh organih doba več življenjske in vsi se počutijo nove osebe. Nuga-Tone se prodaja v lekarnah. Odkupi si ga zabavljeno. Ali ga lahko dobite tudi na vsaki naši poštni in poštni trgovini na delu.

Ali ste že naredili Prosveto Mladinski list avtoroma Pjotr Petroviču Miljkinu ali avtoroma Pjotr Petroviču Miljkinu? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za vsak denar lahko dobite v svojem v čemorino.

Millers Safety Deposit Vault Co.
657 W. North Avenue, Chicago, Ill.

ZNIZANE CENE ZA
NAJAZ IN NAZAJ
Do Ljubljane
IN NAZAJ PREKO HAMBURGA
\$167.50 V TRETJEM RAZREDU
(U. S. davek posebej)
Te cene je zdaj voljavna na vseh naših parnikih!
Za podrobnosti vprašajte lokalne agente ali
Hamburg-American Line
177 N. Michigan Ave. Chicago, Ill.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA
V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in ahoče, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene umorne, ustajajo čelo prvi vrsti

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawrence Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA